

Evropske institucije

Temelji EU 2007/08

Institucije ES/EU

Ožji in širši institucionalni okvir

Evropski svet

Svet (EU)

Ekonomski in
socialni odbor

**Evropski
parlament**

**Sodišče Evropskih
skupnosti**

Odbor regij

Komisija

Računsko sodišče

ŠIRŠI INSTITUCIONALNI OKVIR

- Svetovalna telesa
  - Evropski ekonomsko socialni odbor (ECOSOC), Odbor regij
- Nadzor in preiskava
  - Računsko sodišče, Ombudsman, nacionalne institucije
- Operativne institucije
  - Evropska centralna banka
  - Agencije (Europol, ECHO...)

OBRAVNAVA INSTITUCIJ

- PRAVNA PODLAGA IN NASTANEK
- SESTAVA
- ORGANIZACIJA
- NALOGE / PODROČJA DELOVANJA
- DILEME

Komisija

http://ec.europa.eu/index_sl.htm

Berlaymont

Komisija (Commission) – nastanek in pravna podlaga

- Nastala iz Visoke oblasti leta 1951>! Združitevna pogodba 1965
- Členi 211-219 Pogodbe o Evropski skupnosti
- Osrednje določilo – **211. člen PES**
  - Komisija ima ekskluzivno pravico zakonodajne iniciative (predloga) in formulacije mnenj
  - Uživa izvršilne pristojnosti; skrbi, da se določila pogodbe in sprejete politike dosledno izvajajo
- Deluje kot kolegij (seje so zaprte za javnost)
- Način odločanja: po pogodbi (člen 219) z absolutno večino, **POZOR**: v praksi s konsenzom
- 27 članov iz prav toliko držav

Postopek imenovanja

- Nova Komisija se imenuje vsakih pet let, in sicer v šestih mesecih od volitev v Evropski parlament. Uporablja se naslednji postopek:
  - Vlade držav članic se dogovorijo, koga bodo imenovale za novega predsednika Komisije.
  - Nato Parlament potrди kandidata za predsednika Komisije.
  - Potrjeni kandidat za predsednika Komisije v pogovoru z vladami držav članic izbere ostale člane Komisije.
  - Svet s kvalificirano večino sprejme seznam predlaganih oseb in ga predloži Evropskemu parlamentu v odobritev.
  - Parlament nato opravi razgovore z vsako predlagano osebo in izglasuje celotno ekipo.
  - Potem ko Evropski parlament z glasovanjem potrди novo Komisijo, jo Svet uradno imenuje s kvalificirano večino.
- Sedanji mandat Komisije traja do 31. oktobra 2009. Njen predsednik je José Manuel Barroso iz Portugalske.

Naloge Komisije

- Opređeljene v členu 211 PES
- PREDLAGA IN RAZVIJA POLITIKE IN ZAKONODAJO
- IZVRŠNE FUNKCIJE
- VARUH PRAVNEGA OKVIRJA
- ZUNANJI PREDSTAVNIK IN POGAJALEC
- POSREDNIK IN "SPRAVITELJ"
- "VEST UNIJE"

Področja dela Komisije

- So zrcalna slika področij pristojnosti PES.
- Najpomembnejša področja:
  - Kmetijstvo (prek 40 % delež v proračunu)
  - Okolje (samo kmetijstvo ima širšo zakonodajo)
  - Trgovina (liberalizacija trgovine)
  - Konkurenca (preprečevanje monopolov)
  - Širitev ('Big bang' in širitev na JV Evropo)
  - Znanost ('družba znanja'; ERA)
  - Izobraževanje (bolonjska reforma)

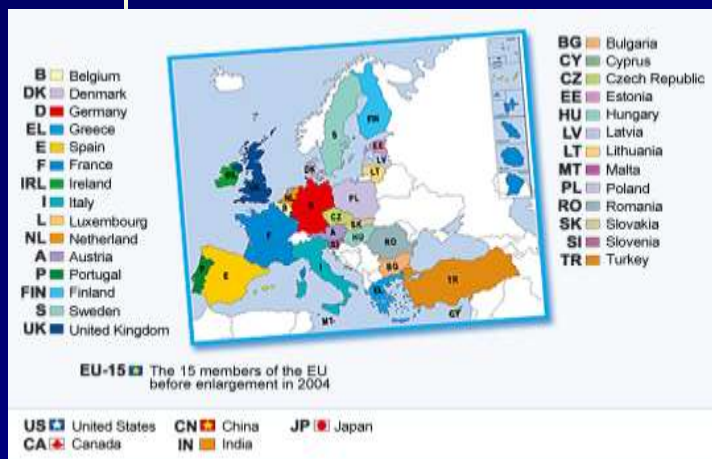
Organizacija Komisije

- **Komisarji**
http://ec.europa.eu/commission_barroso/index_sl.htm
- **Generalni direktorati (40) - DG**
- **Direktorati > Enote**
- **Posebne izvajalske agencije:**
  - [Education, Audiovisual and Culture Executive Agency \(EACEA\)](#)
  - [Executive Agency for Competitiveness and Innovation \(EACI\)](#)
  - [Executive Agency for the Public Health Programme \(PHEA\)](#)
- **LOČITI od drugih specializiranih agencij EU**
http://europa.eu/agencies/index_sl.htm
- **Primer: Generalni direktorat za raziskave in razvoj:**
<http://ec.europa.eu/research/index.cfm>

Komisija – javnopolitična vloga

- Poseben poudarek velja t. i. Zelenim in Belim knjigam Komisije.
  - Zelene knjige:
    - posvetovalne narave, namenjene ciljnim skupinam v diskusijo o določeni politiki, njeni uvedbi ali spremembi
  - Bele knjige: na osnovi zbiranja mnenj, tudi iz Zelenih knjig, Komisija oblikuje uradne predloge
- Najbolj znana in vplivna Bela knjiga?
  - Delorsova o skupnem trgu (1985).

Dilema o dejanskem pomenu Komisije – birokratski mastodon?

457 mio prebivalcev –
30.000 uradnikov

Vlada Republike Slovenije

2 mio prebivalcev –
35.000 uradnikov

Pomen Komisije za Slovenijo

- 'Zaščitnica' malih držav
- Spodbujevalka multikulturalizma
- Sistematična izgradnja 'evropskih' vrednot.
- Interes za službe
  - Pogoji:
    - znanje vsaj dveh uradnih jezikov EU poleg lastnega
    - opravljen Upravni izpit (Concours)

Svet Evropske unije (Svet ministrov- Council of Ministers)

- Pravna podlaga: členi 201-210 PES
- Zgodovina
  - Njegov nastanek je povezan s strahom držav, da bi Komisija v ESPJ imela prevelike pristojnosti
- Paziti: Evropski svet (European Council- predsedniki oz. šefi vlad) in Svet Evrope (Council of Europe- povsem druga organizacija-
http://www.coe.si/sl/predstavitev_sveta_evrope/ 12.10.2007)

Sestava in organizacija

- Sestavljajo ga ministri držav članic
- Sektorska sestava – 9 različic Sveta – NAJPOMEMBNEJŠE formacije:
  - General Affairs and External Relations
  - Economic and Financial Affairs
  - Cooperation in the fields of Justice and Home Affairs (JHA)
  - Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs
  - Competitiveness
  - Transport, Telecommunications and Energy
  - Agriculture and Fisheries
  - Environment
  - Education, Youth and Culture
- Organizacija:
  - Odbor stalnih predstavnikov: COREPER 1 (namestniki veleposlanikov držav članic) in COREPER 2 (veleposlaniki držav članic),
  - na isti ravni še posebni odbor za kmetijstvo
- Posebne stalne skupine: politične zadeve, notranje zadeve, zunanjo trgovino
- Okrog 250 delovnih skupin

Naloge

- Usklajevanje splošnih ekonomskih politik
- **Odločanje**
- Delegiranje izvršne funkcije komisiji
- Inicijativa Sveta (člen 208 PES – naroči pripravo študij Komisiji)
- Pristojnosti se razlikujejo med posameznimi stebri

Odločanje

- Odločanje na različne načine

Navadna večina kot osnovno načelo sprejemanja odločitev – 205/1. člen PES

- "... če ni drugače določeno"
- Kvalificirana večina (opredeljena v 205/2. členu PES)
- Soglasje
  - postopoma izginja v I. stebru (npr. 93. člen – davčna politika)
  - ostaja kot izključen način odločanja v II. stebru (SZVP)

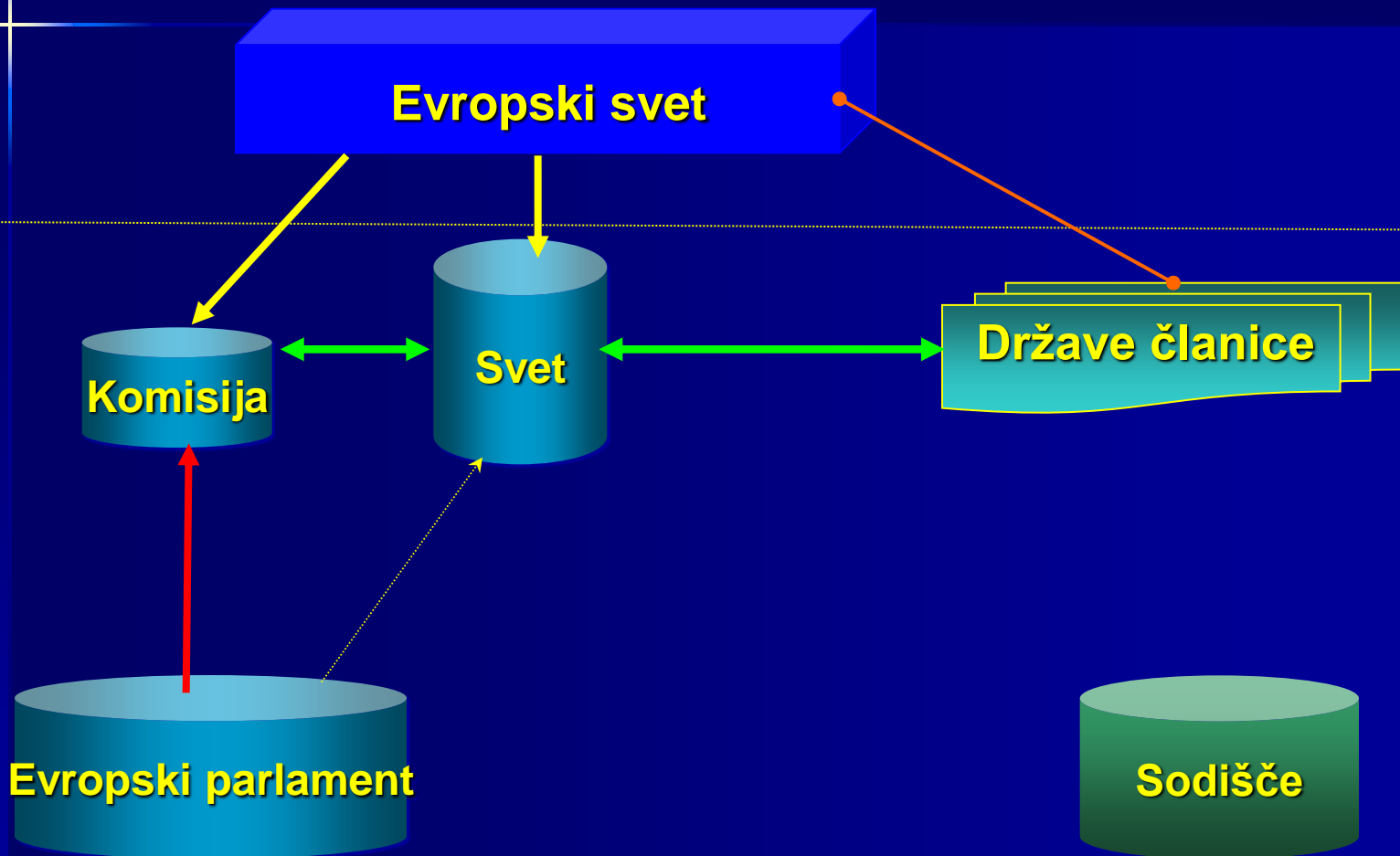
Kaj je kvalificirana večina? – rešitev iz Nice

- Predlog sklepa je sprejet, če so izpolnjeni trije pogoji:
  - Število glasov
    - teh mora biti približno 72 % od skupnega števila glasov, ki so na voljo v Svetu (345).
  - Število držav članic
    - teh mora biti:
      - eden več kot polovica, če Svet odloča na pobudo Komisije, in
      - vsaj dve tretjini, če pogodba ne predvideva pobude Komisije
  - Število prebivalcev
    - države, ki so za predlog, morajo zastopati vsaj 62 % vsega prebivalstva v EU

Evropski svet- European Council

- Predsedniki držav ali vlad držav članic in predsednik Komisije
- Zasedanje v praksi:
  - ZA MIZO:
    - voditelji (s predsedujočim na čelu) in zunanji ministri
    - predsednik Komisije in član Komisije
    - Generalni sekretar Sveta in njegov namestnik
  - NAVZOČI V DVORANI:
    - Generalni sekretar Komisije in zapisnikar, po pet uradnikov Predsedstva in sekretariata Sveta, prevajalci.

Institucionalni položaj Evropskega sveta

Dejavnosti Evropskega sveta

- Splošne politične smernice in pobude
  - Odločanje v lastni instanci
  - Razvidnost EU v mednarodni politiki
  - Svečana ratifikacija pomembnih dokumentov
  - Pogajanja o pogodbenih spremembah
- <http://www.consilium.europa.eu/showPage.asp?id=1297&lang=sl> (12.10.2007)

Na primer:

- Redna in neformalna srečanja, tematska srečanja
- Predvsem pa je to organ za sklepanje kompromisov o dolgoročnih politikah in občutljivih zadevah, kot npr.
  - Pogodbene spremembe (Pogodba o ustavi za Evropo)
  - Strateške odločitve, kot npr. širitev Unije
  - Določanje finančne perspektive (Evropska finančna perspektiva za obdobje 2007-2013)
- Sestanek 21. in 22. junij 2007
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/94932.pdf 12.10.2007

EVROPSKI PARLAMENT

<http://www.europarl.europa.eu/parliament.do?language=SL>

Evropski parlament (EP) - nastanek

- V okviru ESPJ sploh ni bil predviden kot organ, ki bi zagotovil demokratično legitimacijo odločitev
- Skladno s strukturo ESPJ je tak organ predstavljal Svet ministrov
- Vseeno pa je pomen demokratičnosti procesa odločanja deloma vključeval tudi EP
  - Možnost nezaupnice Visoki oblasti
  - Ohranjena možnost neposrednih volitev

Osnova

- Rimska pogodba; glede Parlamentarne skupščine še precej previdna:
  - 137. člen: v parlamentu sedijo predstavniki držav članic
- Hkrati pa se za Skupščino že izoblikujejo tudi prve pristojnosti:
  - 22. člen Rimske pogodbe; obvezno posvetovanje Komisije s Skupščino pred formalnim posredovanjem predloga
- 1979- neposredne volitve, od leta 1999 po proporcionalnem sistemu v vseh državah članicah

Sestava in delovanje

Število članov parlamenta (785) iz posamezne države določeno v pogodbi:

- Vsaka država članica določi svoj način volitev, povsod pa veljajo skupna demokratična pravila: volilna pravica pri 18 letih, enakost glede na spol in tajnost glasovanja.
Skupna pravila: splošne neposredne volitve, pravilo sorazmernosti in mandat, ki traja 5 let z možnostjo podaljšanja.
- Praviloma so sedeži razdeljeni sorazmerno glede na število prebivalstva v posamezni državi. Vsaka država članica ima določeno število sedežev, največ 99 in najmanj 5.
- Zastopanost žensk v Evropskem parlamentu se stalno povečuje, približno 1/3 je **poslank**.
- Delujejo v Bruslju, Strasbourgu in v svojem okrožju.
- Združujevanje glede na svoje politično prepričanje in ne glede na svojo narodnost.

Slovenski parlamentarci?

ORGANIZACIJA

- Organizacija dela EP:
  - Plenarno zasedanje, odbori, sekretariat
- Predsednik, Biro predsednika (predsednik in podpredsedniki), konferenca predsednikov (predsedniki političnih skupin + 2 člana), Konferenca predsedujočih odborom, Konferenca predsedujočih nacionalnih delegacij
- Odbori - poročevalec
- Politična organizacija EP- politične skupine:
http://www.europarl.eu.int/groups/default_sl.htm (12.10.2007)

Status Evropskega parlamenta

- Pravna podlaga: členi od 189-201
- Temeljna vloga:
  - sodelovanje v procesih odločanja – različni postopki: soodločanje, sodelovanje, privolitev, posvet
  - pomembna vloga pri sprejemanju proračuna
  - nadzor nad izvršno oblastjo
  - Člen 193 – lahko zaprosi Komisijo, da pripravi predlog zakonodaje, ki je potrebna za uresničevanje ciljev PES

**'Evropske
volitve'**

**Evropski parlament
785 članov**

Potrdi predsednika
Komisije in Komisijo kot
celoto (214. člen PES)

Potrjuje mednarodne
sporazume (300. in
310. člen PES)

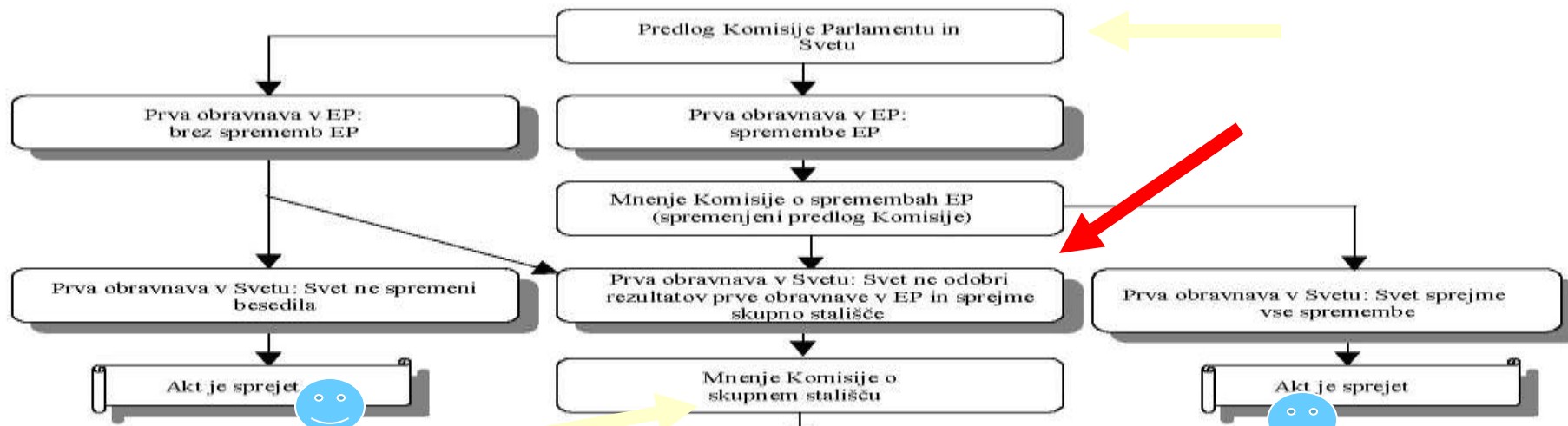
Josep Borrell

Izglasuje nezaupnico
Komisiji (201. člen PES)

Ima (so)zakonodajno
vlogo (251. člen PES)

Deluje kot
posvetovalno telo (npr.
pri SZVP)

1st

2nd

3rd

Literatura

- Bomberg, E. Elizabeth in Alexander C. G. Stubb (2006) *The European Union: How Does it Work?* Oxford, New York: Oxford University Press; str. 43 - 68.
- http://www.europa.eu/institutions/index_sl.htm (12. 10. 2007)
- Cini, Michelle, ur (2007) *European Union Politics*. 2. izdaja. Oxford, New York : Oxford University Press; str. 137 – 201.